

Patvirtinta užsakovo:

**Antavilių buv. dvaro sodybos teritorijos (884),
Antavilių g., Vilniaus m. sav., Vilniaus m.
archeologinių žvalgomųjų tyrimų 2013 m
PROJEKTAS**

Autorius:

Dalia Ostrauskienė

Tel. nr. 868079619

d.butrimaite@gmail.com

Tyrimų užsakovas:

UAB "Statovita"

Mokslininkų g. 11, Vilnius

Tel. nr. 370 5 2729224

2013 m. liepa

Vilnius

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Bendrieji duomenys. 2013 m. Antavilių dvaro sodybos (u.k. 884) teritorijoje, esančioje į šiaurės rytus nuo Vilniaus miesto centro, prie Nemenčinės plento, (priedas nr. 2. Vietos prieš tyrimų pradžią fotofiksacija), darbų užsakovas UAB „Statovita“ užsakė atlikti archeologinius tyrimus naujai projektuojamos vandentiekio ir nuotekų tinklų trasos vietoje. Gegužės mėn. šio projekto autorės vardu buvo pateiktas žvalgomųjų archeologinių tyrimų projektas¹ ir 2013-05-15 gautas leidimas žvalgomiesiems tyrimams Nr. 79. Tačiau dėl nesutarimų su vietinės bendruomenės atstovais dėl darbų apimčių, leidimo buvo atsisakyta.

Kadangi darbų užsakovas UAB „Statovita“ vėl kreipėsi dėl archeologinių tyrimų atlikimo, pakartotinai teikiame archeologinių žvalgomųjų tyrimų projektą. Pirminiame projekte buvo numatyta ištirti 10 šurfų, iš kurių dalis buvo saugomoje teritorijoje, kita dalis – palei šios teritorijos ribas. Šiame projekte žvalgomieji tyrimai numatomi tik saugomos teritorijos ribose, apie 128 m ilgio planuojamų tinklų atkarpoje (priedas nr. 2 Situacijos planas).

Istorinė apžvalga: Remiantis archyvine medžiaga, apie Antavilių dvaro istoriją rašė Mirosławas Gajewskis.² Anot autoriaus, tik XVII a. išsiskyrė atskira nedidelė žemės valda ar dvarelis, priklausęs valdovo išdui. Dvarą valdė Korvin-Gosievskiai (Korwin-Gosiewscy). 1736 m. pirmą kartą tiesiogiai minima Antavilių vietovė. Tuometinis Antavilių savininkas, Smolensko vyskupas Bogusławas Korwin-Gosiewskis iškėlė teisminę bylą prieš kelis asmenis, kurie, subūrę žmones ir raitus totorius, užpuolė Antavilių valdas norėdami jas prijungti prie savo žemių. 1748 m. dvaro savininkas Antoni Korwin-Gosiewski dvarą kaip užstatą perleido Stanisławui Čyżui, tuo metu sudarytas ir dvaro inventorių. Jame minimi dvarui priklausę pastatai: ūkinis pastatas, svirnas, dvarelis. Antavilių dvarui priklausė du aplinkiniai kaimai: Sakiškės ir Bilkiškės. Iš 1752 m. sudaryto dokumento matoma, kad šalia Gosiewskių priklausiusių Antavilių atsiranda valdovo išdui priklausantys Antaviliai. Šie valdovo įsakymu perėjo Stanisławui Niewiadomskiui. Šia proga sudarytame inventoriuje rašoma, jog buvęs savininkas, Smolensko vyskupas Gosiewskis visus pastatus iš čia pergabeno į savo Antavilio dvarą.

XVIII a. pab. ir vėl minima tik viena Antavilių valda su savininku Antoni Tyzenhauzu, Vilniaus vaivadijos vėliavininku. 1784 m. jis dvarą pardavė Pranciškui Mučynskiui iš Gardino. Pačioje XVIII a. pab. dvaro savininkai buvo Pranciškus ir Teofila iš Radziševskių Čiziai (Czyżowie). XIX a. 3 deš. ši šeima dvarą pardavė giminaičiui Kajetanui Radziševskiui. Tikriausiai šio savininko laikais netoli esančiose kapinėse pastatyta nedidelė

---

¹ 2013-05-14 buvo pateiktas projektas: *Antavilių buv. dvaro sodybos teritorijos (884), Antavilių g. ir Lazdynų Pelėdos g., Vilniaus m. sav., Vilniaus m. archeologinių žvalgomųjų tyrimų 2013 m. projektas.*

² Gajewski, Mirosław. W podwileńskim Antowilu: [iš vietovės istorijos]. – Ilustr. // Gajewski, Mirosław. *Historie z okolic Wilna.* – Wilno, 2007. – P. 5-14.

mūrinė, Radziševskių šeimos koplyčia. Vėliau iškilo nauja, iki mūsų dienų išlikusi koplyčia. Po Kajetano Radziševskio mirties, XIX a. II p. dvaras dažnai keitė savininkus. XX a., tikriausiai prieš Pirmąjį pasaulinį karą, Antavilių dvaras tapo pirklio Stolyfino nuosavybe. Po karo (XX a. 2 deš.?) Lenkijos valdžia nupirko dvarą, čia įkurta valstybinė mokykla. (žr. D. Antropikaitė, Antavilių buvusios dvaro sodybos (884) teritorijos ir jos apsaugos zonos, Vilniaus m., 2012 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita. Vilnius, 2013. LNM ARMA 853 – p. 4.).

Ankstesnių archeologinių tyrimų apžvalga: 1992 m. vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Antavilių koplyčios aplinkoje³. Tirti 3 šurfai bendro 6 m² ploto. Vienas šurfas tirtas kalvos (ant kurios yra koplyčia) šlaite, priešais įėjimą į koplyčią. Po velėna iki įžemio stebėtas tik molingos žemės sluoksnis (jo storis 1,35 m). radinių jame nerasta. Antras šurfas kastas prie išorinės koplyčios sienos. Po velėna buvo 15 cm storio smėlio sluoksnelis, giliau pilkos smėlingos su smulkiomis griuvenomis sluoksnis. Po juo fiksuotas pilkos žemės sluoksnis, kuriame buvo 2 perkasimų kontūrai. Vienas perkasimas koplyčios pamatams, kito perkasimo apačioje, 0,9 m gylyje, aptiktas palaidojimo fragmentas. Įžemis siektas 0,8 m gylyje. Trečias šurfas tirtas koplyčios viduje. Jame fiksuoti smėlingos žemės su smulkiomis griuvenomis ir smėlio sluoksniai, 0,5 m gylyje aptikti medinių grindų fragmentai. Įžemis 0,6 m gylyje. Taigi 1992 m. tyrimų metu archeologinių radinių ir archeologijos paminklų pėdsakų neaptikta.

2012 m. archeologė D. Antropikaitė Antavilių dvaro sodybos teritorijoje vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrimus. Bendras ištirtas plotas 19,17 m² (15 vnt. šurfų). Kultūrinio sluoksnio storis nuo 0,4 iki 1,7 m. Archeologiškai vertingo sluoksnio tirtuose šurfluose nesurasta. Išskyrus buv. dvaro sodybos aplinkoje, dab. Antavilių g., namo nr. 9 prieigose, XX a. supiltinio pobūdžio sluoksniuose surasti keli XVII – XVIII a. keramikinių dirbinių fragmentai³.

Tyrimų pobūdis, apimtys: darbai numatomi Antavilių buv. dvaro sodybos (884) teritorijoje, (Vilniaus m. sav.) todėl prieš darbų pradžią vandentiekio ir nuotekų tinklų trasos vietose numatoma atlikti archeologinius žvalgomuosius tyrimus.

Į saugomą teritoriją patenka apie 128 m ilgio tinklų trasos atkarpa. Numatoma darbus vykdyti iki 1,5 m gylio, 0,9 m pločio. Trasos vietoje, Antavilių ir Lazdynų Pelėdos g. atkarpoje matoma ištirti 3 vnt. 1 – 2 m² dydžio šurfus (žr. priedas nr. 1, situacijos planą).

---

³ G. Satnkevičius. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų Vilniuje, Antavilių koplyčios aplinkoje ataskaita. Vilnius, 1992.LII f. 1, b. 2025.

3.D. Antropikaitė. Antavilių buvusios dvaro sodybos (884) teritorijos ir jos apsaugos zonos, Vilniaus m., 2012 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita. Vilnius, 2013. LNM ARMA 853.

Tyrimų tikslas: nustatyti kultūrinio sluoksnio susiformavimo laiką, užfiksuoti galimas statinių liekanas ar kitus archeologinio pobūdžio vertingųjų savybių turinčius objektus, ir nuspręsti ar trasos vietoje reikalingi tolesni archeologiniai tyrimai.

Tyrimų trukmė: Tyrimus numatoma atlikti 2013-07-05 – 2013-09-30. Juose dalyvaus archeologai dr. G. Rackevičius, technikas J. Jurgelevičius. Prašome šiems darbams išduoti archeologinių žvalgomųjų tyrimų leidimą.

Priedai:

1. Situacijos planas
2. Tyrimų vietos fotonuotraukos

D. Ostrauskienė

Tyrimų vietos fotofiksacija

1. Antavilių g. (ties klypu Nr. 5). Vaizdas iš PR pusės.

2. Antavilių g. (ties sklypu Nr. 5), vaizdas iš ŠV pusės.

3. Antavilių g. , vaizdas iš PR pusės.

4. Lazdynų Pelėdos g. , vaizdas iš PR pusės.

5. Lazdynų Pelėdos g. , vaizdas iš R pusės.

UAB „Kultūros vertybių paieška“ Geležinio Vilko g. 9-18, Vilnius, buveinė: Šv. Stepono g. 31-18, tel. 8 65912955; tel./fax. 2138190.

(tyrinėti pageidaujamos įmonės, įstaigos, organizacijos pavadinimas, adresas)

Dalia Ostrauskienė, archeologė tel. 868079619

(atstovo ar specialisto vardo raidė, pavardė, pareigos, mokslinis ir pedagoginis laipsnis, telefono numeris)

P A R A I Š K A

išduoti leidimą vykdyti nekilnojamosios kultūros vertybės ar objekto archeologinius tyrimus

2013 07 01
(data)

Prašau išduoti leidimą vykdyti **Archeologinius žvalgomojus tyrimus**
(tyrimų pobūdis)

Objekte: Antavilių buv. dvaro sodybos (884) teritorijoje, Antavilių g. ir Lazdynų Pelėdos g., Vilniaus m. sav.

(pavadinimas pagal Registrą, vertybės kodas, adresas)

pagal tyrimų projektą, patvirtintą Mokslinės archeologijos komisijos sprendimu.

Tiriamos vertybės arba objekto juridinė priklausomybė: Vilniaus m. savivaldybė, privati nuosavybė

(valdytojas, savininkas, nuomininkas)

Tyrimus numatoma atlikti **2013 07 04 – 2013 09 30 d.**
(tyrimų pradžios ir pabaigos datos)

Priedai: **Tyrimų projektas, situacijos planas.**

Suderintas ir patvirtintas archeologijos objekto archeologinių tyrimų projektas su priedais.
Papildomi duomenys.

Dalia Ostrauskienė
(vardo raidė, pavardė) (parašas)